

Reforma cap a la pobresa

Els avaladors de la reforma laboral espanyola asseguren que convergeix amb Europa perquè s'acosta a models de referència, com ara l'alemany o l'austríac. Però això és barrejar naps amb cols: el nivell de protecció social a l'estat espanyol és molt inferior i els estralls de la crisi hi són molt més profunds. La reforma té punts foscos que situen l'estat més a prop de l'Europa de l'Est.

Emmirallat en Alemanya i Àustria, l'executiu espanyol ha donat el vist-i-plau a una reforma laboral profunda que abarateix i facilita els acomiadaments, simplifica les contractacions i endureix les condicions per a percebre el subsidi de desocupació. Un camí que, a parer del govern espanyol, acostava l'estat als estàndards laborals de la vella Europa i que ha de permetre d'abandonar el *lideratge* en taxa de desocupació a la UE dels 27. Però la comparació és molt desafortunada, tant en termes socials com laborals i econòmics. La cobertura social que ofereixen aquests dos estats centreeuropeus als treballadors i desocupats s'acosta al 30% del PIB, mentre que a l'estat espanyol els recursos destinats a la protecció social –pensions, desocupació, sanitat i pobresa, fonamentalment–, són un 5%

inferiors a la mitjana de la UE i s'acosten als nivells de països de l'Europa de l'Est. La inversió en protecció social, però, no és un indicador suficient per a refusar la comparació, perquè països com ara Noruega hi destinen el mateix percentatge del PIB que l'estat espanyol, prop del 22%; ara, als països nòrdics el resultat final és totalment diferent, perquè fa molts més anys que han bastit una gran xarxa de protecció, sustentada en una pressió fiscal més elevada, que permet que l'administració pública pugui reduir progressivament la despesa social sense que això afecti els estàndards de protecció dels ciutadans.

Menys sou i menys protecció.

Per contra, els salaris i les condicions de contractació i acomiadament sí que marquen una diferència sense matisos.

“La Carta Social Europea, que va signar l'estat, recomana que el salari mínim interprofessional sigui la mitjana del salari mitjà; això voldria dir que hauria de ser d'uns 1.000 euros; i en canvi és de 640. A Alemanya, on no hi ha un salari mínim establert, els treballadors que cobren menys del que percebrien amb ajudes socials, reben una compensació de l'estat”, adverteix el secretari de política sindical de la UGT de Catalunya, Camil Ros. A Alemanya i a Àustria, les relacions entre empresaris i treballadors no són tan arbitràries, i no únicament perquè la llei no permet determinats abusos, sinó perquè els treballadors fan respectar els seus drets més enllà de la tasca dels sindicats. Amb tot, és cert que la flexibilització que va començar a aplicar el país governat per Merkel, amb figures com les *minifeines* i les agències privades d'ocupació, han donat lloc a un segon mercat de treball que desdibuixa el marc idíl·lic de relacions laborals per a més de vuit milions d'alemanys. Per als sindicats, malgrat aquest segon mercat, la comparació amb Alemanya resulta ofensiva: “La flexibilitat a Alemanya és pactada i negociada, i el treballador pot estar fins a dos anys en certs sectors amb reducció de jornada, però al mateix temps es va formant. Aquí hi estàs pocs mesos i te'n vas a l'atur. I, pel que fa a l'acomiadament improcedent de 45 dies per any, a la majoria de països europeus no existeix; si hi ha acomiadament ha de ser amb causa”, rebla Ros. Certament, la reforma laboral espanyola dóna més poder a l'empresari per a desfer-se de treballadors a cost molt reduït, 20 dies per any treballat amb un màxim de 12 mensualitats. Amb la legislació anterior, però, el cost d'acomiadament no era ni de bon tros elevat. Un acomiadament procedent tenia un cost equivalent al 4,5% del cost laboral total de cada treballador en una empresa mitjana.

Els impulsors de la reforma espanyola asseguren que s'han inspirat en el model austríac pel que fa als acomiadaments i prestacions de desocupació. Però, novament, la comparació és dubtosa. D'entrada, la taxa de desocupació d'Àustria és de les més baixes d'Europa, el 4,10%—Alemanya en registra un 5,5%—, i la flexibilitat austríaca no té res a veure amb l'espanyola, que consisteix a acomiadar barat i contractar amb menys drets. A més de les facilitats que posa

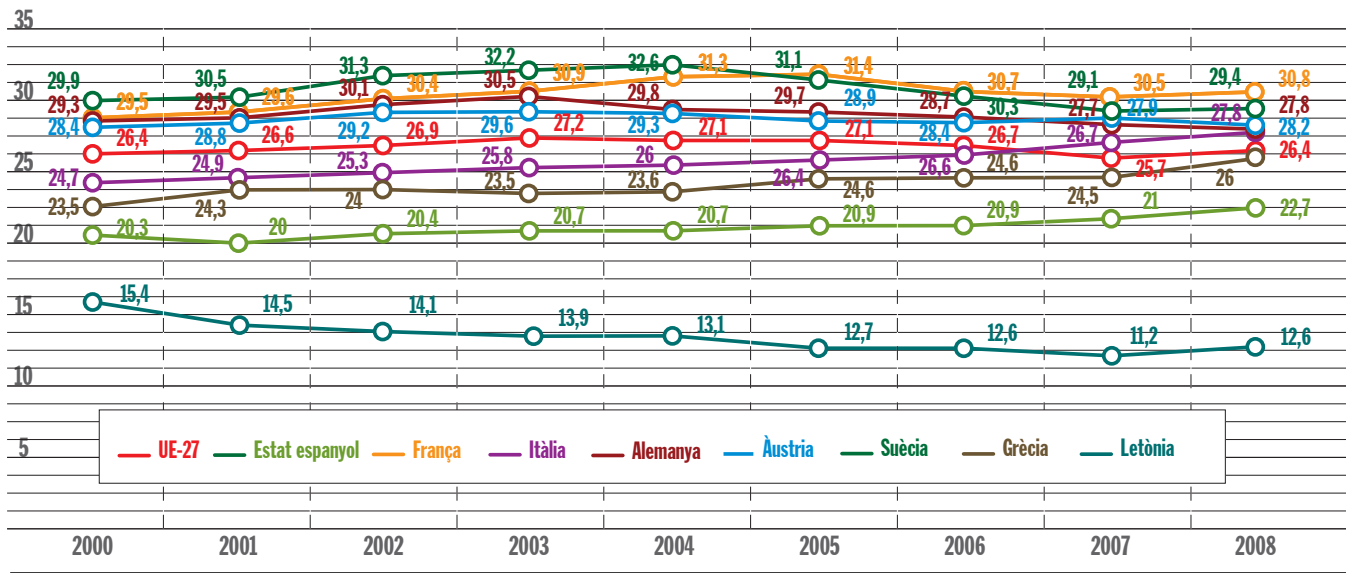
Àustria per a la formació dels assalariats i la mobilitat, el treballador disposa d'una motxilla de desocupació on va fent calaix per quan deixi de percebre un sou. És un sistema d'indemnització per acomiadament que funciona com un fons d'estalvi, que pot mantenir encara que canviï de feina, i que el govern incentiva a utilitzar com un complement de la pensió pública. Aquesta motxilla es va omplint amb l'aportació mensual de l'empresa de l'1,53% del salari brut del treballador, que té dret a accedir immediatament als seus diners si és acomiadat, però si deixa la feina voluntàriament només hi podrà accedir després de cinc anys sense treballar. Aquest sistema fa que les empreses puguin racionalitzar la despesa, perquè la liquiditat no els queda compromesa si han d'afrontar un acomiadament.

Tanmateix, la patronal espanyola vol imposar aquesta bossa d'indemnització amb uns criteris molt diferents. Pretén que aquest percentatge el pagui l'estat i no pas les empreses. “Els empresaris espanyols senzillament volen que els costi molt menys encara acomiadar treballadors, i que a sobre siguin els ciutadans, amb els diners públics, que es paguin la indemnització. Qui acomiada és l'empresa, i és la que ha de pagar. Això és una gran despesa social i no correspon a l'estat de fer-se'n càrrec”, afegeix Camil Ros.

Una reforma “suïcida” cap a la pobresa.

El professor d'economia de la UB Josep González és contundent a l'hora de sentenciar que la reforma és “un pas enrere, on els únics que guanyen drets de tota mena són els empresaris. L'empresa es pot despenjar dels convenis pràcticament quan vulgui, l'acomiadament se li abarateix gairebé a la meitat, pot abaixar sous, aplicar convenis que durin a tot estirar dos anys, etc. I això vol dir que drets que han aconseguit després de molts anys ara es poden perdre de cop. Hi ha una clara estratègia per a destruir el sistema de protecció social que tenim, i anem tornant al segle XIX”. A parer de González, expert en macroeconomia, la reforma laboral “és una estratègia suïcida”: “S'ha optat perquè Espanya competeixi en costos laborals baixos. Un suïcidi, perquè a la UE hi ha països que ja treballen amb costos més baixos, com ara Romania i la

La inversió en protecció social a la UE Percentatge del PIB total

Font: Eurostat, 2011

“Segons la Carta Social Europea, el salari mínim interprofessional hauria de ser d’uns 1.000 euros; i en canvi és de 640”, adverteixen els sindicats

República Txeca, que, a més, tenen un índex de productivitat molt més elevat que l’estat espanyol. Si en una economia permetes que hi hagi salaris baixos i precarietat, com ho permet aquesta reforma, les empreses amb baixa productivitat sobreviuen i la productivitat de l’economia no creix. La contrapartida de precaritzar és que la productivitat no creix, i això vol dir que el país serà molt més pobre que no hauria de ser. És una estratègia cap a la pobresa”, rebla Josep González. Una prova més que l’estat espanyol no pot competir ni tan sols amb els països de l’Europa de l’Est, que van guanyant la partida de la indústria a la UE, és que Romania i la República Txeca tenen un índex de desocupació molt més baix que l’estat espanyol, amb un 7% i un 6,8%, respectivament. I la desocupació juvenil no hi arriba al 2%, enfront del 40% espanyol. Fins i tot Malta, amb una indústria molt més pobre i la productivitat més baixa de la UE dels 27, té una desocupació de només el 6,5%.

Aquest acadèmic denuncia que la clàusula que obliga un desocupat a acceptar qualsevol feina i on sigui “és molt greu i, fins i tot, no és clar que sigui

legal”, perquè la desocupació és una assegurança que el treballador ja paga amb les seves cotitzacions, no es regala res. En aquest sentit, González denuncia que amb aquesta obligació d’acceptar qualsevol feina “es vol forçar la gent a acceptar salaris molt més baixos i menys qualificats, de manera que arrosseguen l’economia a nivells encara més baixos de productivitat, que s’allunyen d’Europa”.

Per una altra banda, Camil Ros remarca que la reforma “situa l’empresari per damunt de tot, amb capacitat d’imposar una rebaixa de sou, canvi de condicions de treball o un ERO sense necessitat de negociar, ni necessitat d’autorització laboral. Es retira al treballador la capacitat de negociació i només li deixen la possibilitat de la judicialització. Aquesta reforma portarà molts acomiadaments, especialment de gent amb antiguitat, i crearà molta conflictivitat laboral. Per tant, més desocupació, menys productivitat i menys competitivitat”. Des del punt de vista social, el secretari de política sindical de la UGT denuncia que, amb la reforma, “els treballadors i la societat en general anem més cap al

Marroc que no pas cap a Europa, perquè es perden prestacions socials que han costat molts esforços”.

En aquest sentit, el professor Josep González remarca que “les polítiques d’austeritat que s’apliquen a Europa encarnen tot el contrari d’allò que s’explica als alumnes de primer d’econòmiques que cal fer davant d’una crisi”. El premi Nobel Paul Krugman, que molts consideren un radical fora d’època, aconsella la despesa pública com el camí més ràpid cap a la recuperació dels fluxos econòmics. Cada euro que gasta el sector públic no és un euro de demanda, que genera ocupació i, per tant, consum. “Si les administracions no gasten, el PIB espanyol pot caure d’un 3% aquest 2012. Això és demolidor, perquè la taxa de desocupació encara es dispararà més i el consum es deprimirà encara més”, sentència González.

Lògicament, els objectius declarats de l’executiu espanyol són molt lluny dels que denuncien sindicats i molts experts en la matèria. Madrid vol frenar la destrucció de llocs de feina i crear ocupació estable, introduir la flexibilitat a les empreses perquè puguin mantenir els llocs de feina en temps de dificultats i fomentar la contractació de joves. Caldrà esperar a veure els primers efectes de la reforma laboral quan es facin públiques les dades de desocupació d’aquests mesos vinents.

Gemma Aguilera